

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ
Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Εργαστήριο Αρχιτεκτονικής Μορφολογίας και Ρυθμολογίας

Ειδικά Θέματα Αρχιτεκτονικής Μορφολογίας
6ο Εαρινό Εξάμηνο 2011 - 2012

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Γιώργος Γιαννίτσαρης, επίκουρος καθηγητής ΕΜΠ
Σταύρος Γυφτόπουλος, επίκουρος καθηγητής ΕΜΠ
Έλενα Κωνσταντινίδου, λέκτορας ΕΜΠ

ΝΕΟ ΚΤΙΡΙΟ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ "ΠΑΤΑΚΗ"
ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Κουτσιουμάρης Διονύσιος
Χρονόπουλος Αργύρης

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΑΛΛΙΡΗ - ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ

- Αποφοίτησε από την Σχολή Αρχιτεκτονικής του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου (1989).
- Κατέχει τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών από τις Σχολές Ecole d'Architecture Paris-Villemin και Ecole d'Architecture Paris-Conflans του Παρισιού.
- Άρχισε να ασκεί το επάγγελμα του αρχιτέκτονα στο Παρίσι στα αρχιτεκτονικά γραφεία SCAU (Macary, Menu, Zublena) και J.P. Pargade.
- Από το 1994 διατηρεί γραφείο αρχιτεκτονικών μελετών στην Αθήνα.
- Το 2004 δημιούργησε σε καινούριο χώρο το γραφείο ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΑΛΛΙΡΗ και Συνεργάτες Αρχιτέκτονες. Το γραφείο εκπονεί μαζί με επιλεγμένους Συνεργάτες και εξειδικευμένους Συμβούλους μελέτες ιδιωτικές και δημοσίων φορέων.
- Το 2008 ήταν υποψήφια για το Βραβείο Αρχιτεκτονικής του Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής.
- Το 2009 υποψήφια για το Βραβείο Αρχιτεκτονικής του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής Mies van der Rohe.
- Το 2011 στα πλαίσια του 11ου Πανελληνίου Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου και των "Βραβείων Αρχιτεκτονικής 2010" της απονεμήθηκε έπαινος για το "Νέο κτήριο γραφείων στο κέντρο της Αθήνας" που σχεδίασε, μελέτησε και επέβλεψε.
- Ζει και εργάζεται στην Αθήνα. Έργα της έχουν δημοσιευθεί σε περιοδικά όπως "ΔΟΜΕΣ", "ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ", "ΚΤΙΡΙΟ", "EXODUS", "Bravacasa" κτλ.

Πηγή: ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε.

Κτίριο "Πατάκη"

ΚΥΑΔΑ
Κέντρο Υποδοχής Αστέγων Δήμου
Αθηναίων

Ωδείο Αθηνών
το κτίριο είχε στεγάσει την Σχολή
των Τεχνών (πρόγονο του Εθνικού
Μετσοβείου Πολυτεχνείου)

ΝΕΟ ΚΤΙΡΙΟ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ "ΠΑΤΑΚΗ" ΣΤΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

- Θέση: Οδός Τσαλδάρη Π. (Πειραιώς)
38

- Εμβαδό: 1635 τ.μ.

- Είδος έργου: ιδιωτικό,
ανάθεση (2005) - περάτωση (2008)

- Υποψήφιο για:

Ελληνικό Βραβείο Αρχιτεκτονικής 2008

Ευρωπαϊκό Βραβείο Αρχιτεκτονικής
Mies van der Rohe 2009

- Διακρίσεις:

Διάκριση στα Βραβεία Αρχιτεκτονικής
2008 (ΕΙΑ)

Έπαινος στα Βραβεία Αρχιτεκτονικής
2010 του 11ου Πανελληνίου
Αρχιτεκτονικού Συνεδρίου

Ζητήματα σε σχέση με την τοποθεσία του κτιρίου:

- Θεσμοθετημένη Στοά
- Συνέχιση αστικού μετώπου

- Αναθεώρηση της σχέσης του Ισογείου με το δρόμο και τη Στοά - πεζοδρόμιο

→ Σχέσεις κλειστού-ανοιχτού

Ο κλειστός ισόγειος χώρος ελαχιστοποιείται και οπισθοχωρεί.

Εκείνο που τελικά προβάλλει στο δρόμο είναι η διαμόρφωση του αιθρίου ως νέο "αστικό μέτωπο"

→ Εκτόνωση του δρόμου πέρα από τα συμβατικά πλαίσια

→ Ο διαβάτης, όντας συνηθισμένος στο να συναντά κατά κανόνα κλειστούς ισόγειους χώρους, εκπλήσσεται ευχάριστα όταν αντικρίζει έναν "αστικό κήπο", ο οποίος σπάει τη μονοτονία του ισόγειου αστικού μετώπου και ενοποιείται με το δρόμο. Ωστόσο, υπάρχει δυνατότητα αποκοπής του κήπου αυτού από το δρόμο, μέσω συρόμενων πορτών, οι οποίες επαναφέρουν τα όρια της ιδιοκτησίας και τη διασφαλίζουν.

Ζητήματα σε σχέση με το οικοπέδο και το κτιριολογικό :

- Στενό μέτωπο οικοπέδου
- Μεγάλο μήκος οικοπέδου
- Νότιος στο στενό μέτωπο και σε πλάγια σχέση με αυτό
- Ανάγκη πολλών γραφειακών χώρων που επικοινωνούν
- Δυσκολία δημιουργίας μεγάλων χώρων μέσα στο οικοπέδο
- Ανάγκη για φυσικό φως στους χώρους

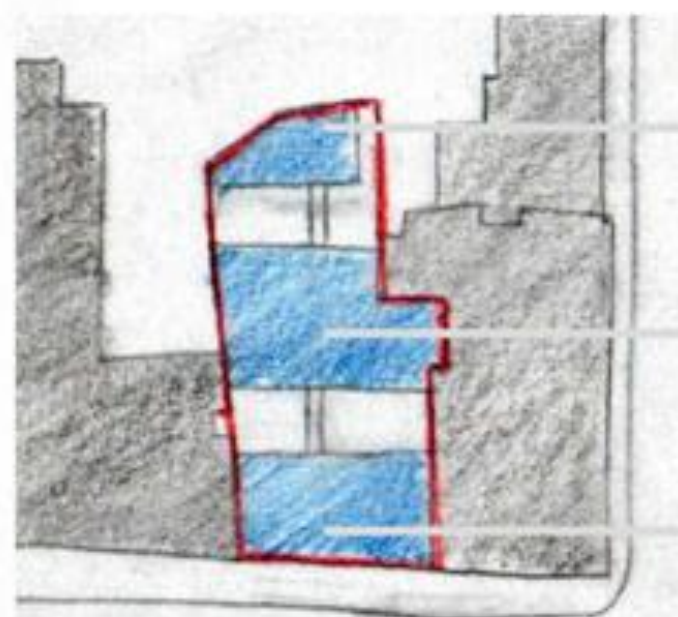
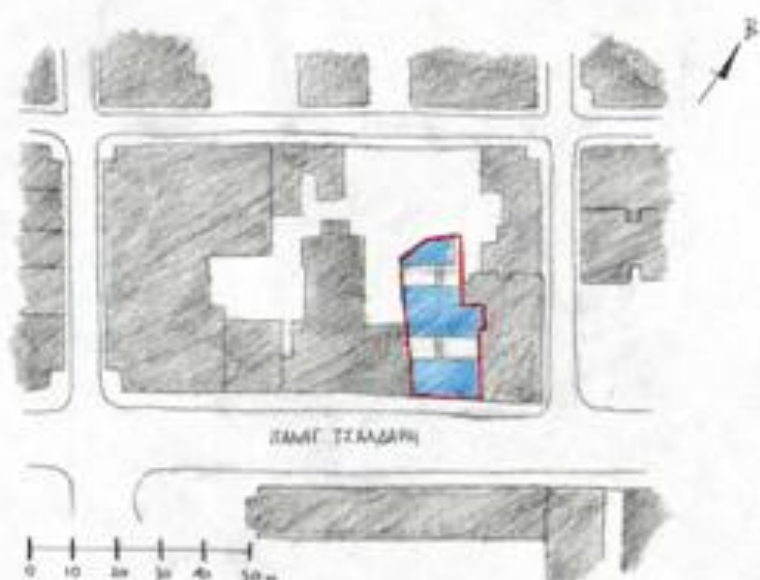
- Διάσπαση κτιρίου σε 3 όγκους που καταλαμβάνουν όλο το εκάστοτε διαθέσιμο πλάτος οικοπέδου
- Διαχωρισμός των όγκων με τη δημιουργία ενδιάμεσων αιθρίων

εκμετάλλευση διακριτών όγκων

ανάγκη επικοινωνίας μεταξύ των όγκων

Η ογκολογική διάσπαση συνάδει με διάκριση λειτουργιών

Σύνδεση των όγκων με γέφυρες

Υποστηρικτικές γραφειακές λειτουργίες

Χώροι συγκέντρωσης - Ενοποιημένα γραφεία ,
Βοηθητικοί Χώροι

Κύριοι γραφειακοί χώροι

Το αίθριο ως βασική συνθετική ιδέα :

Σκίτσο "μπροστά" αιθρίου

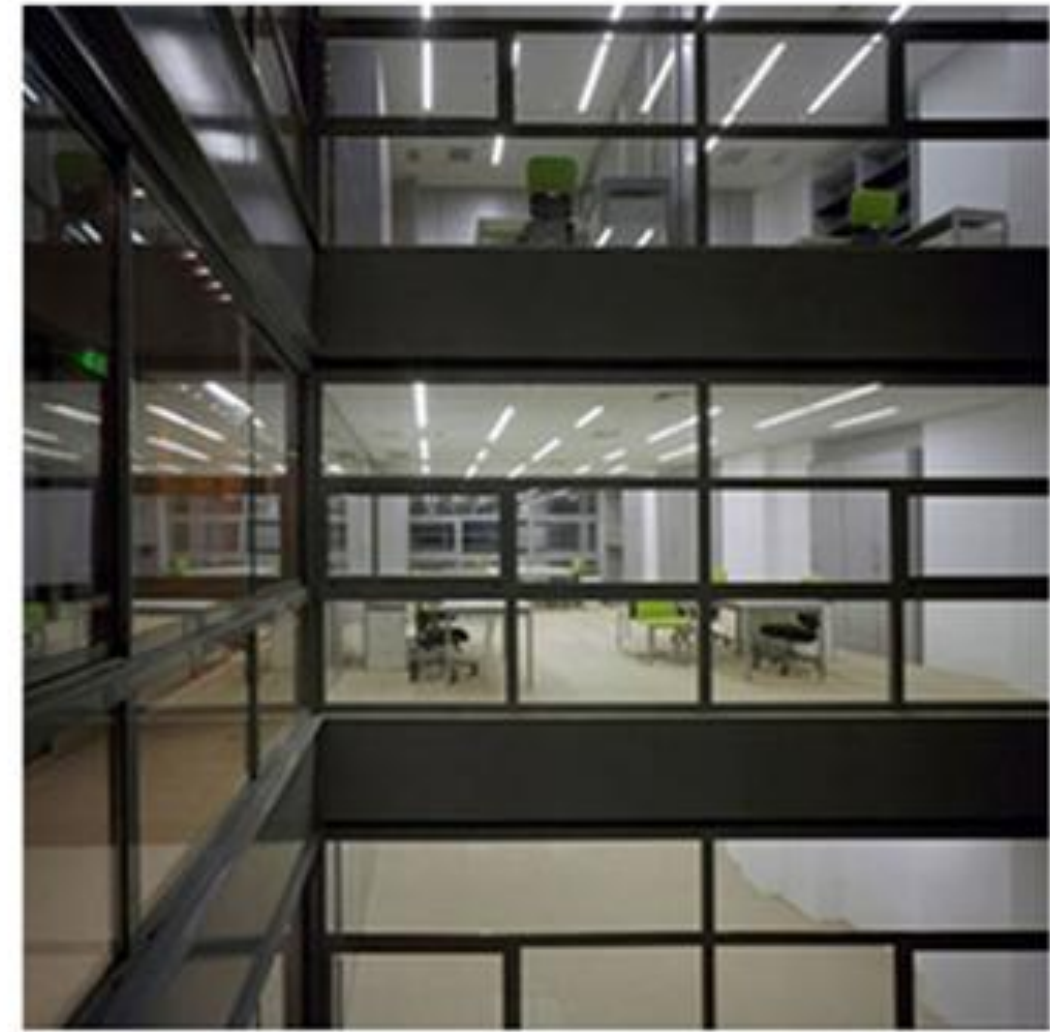

Σκίτσο "πίσω" αιθρίου

Αποτέλεσμα: ένα εσωστρεφές κτίριο με "εσωτερική" διαφάνεια

Άποψη από το εσωτερικό του "μπροστά" όγκου

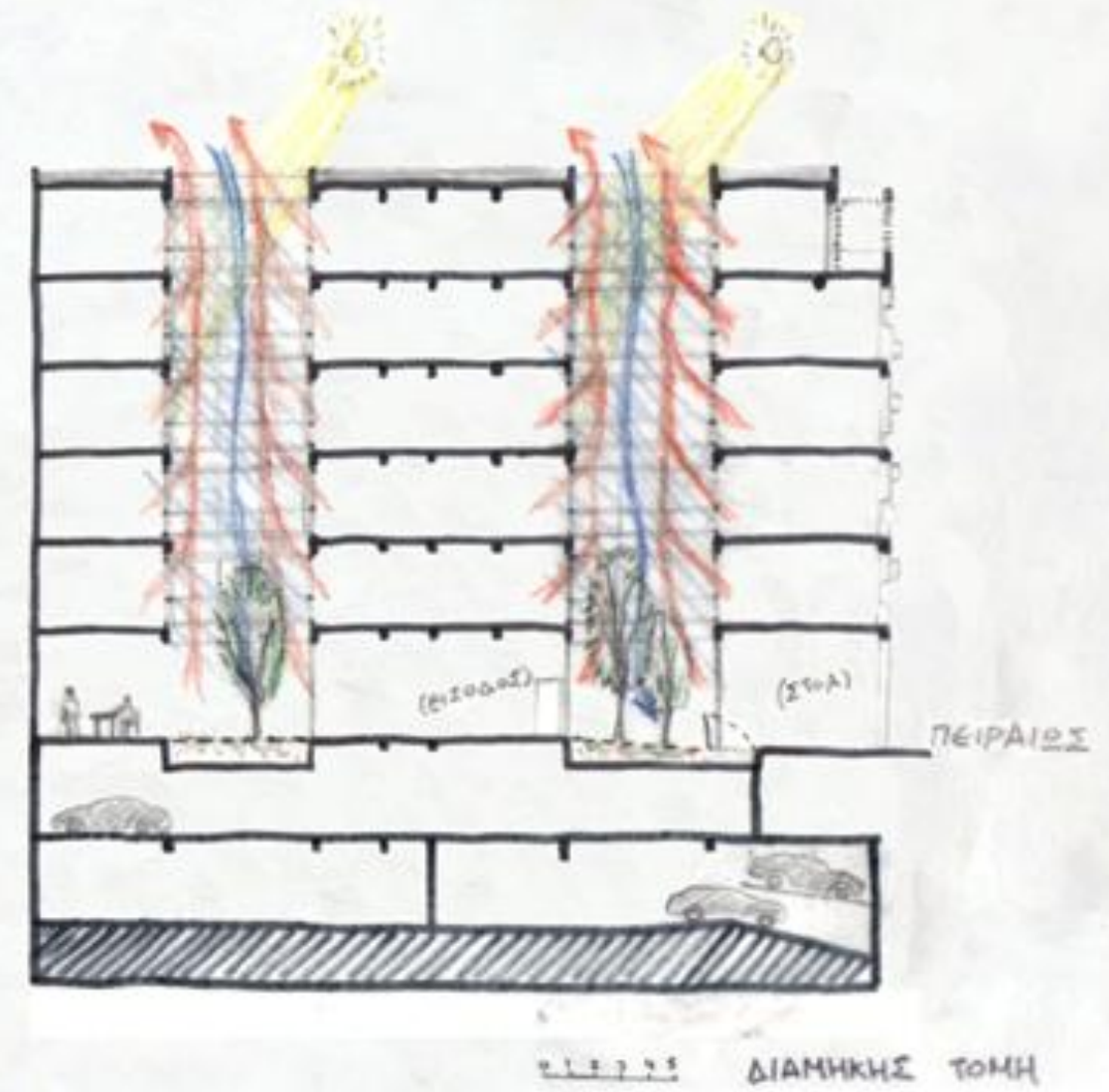
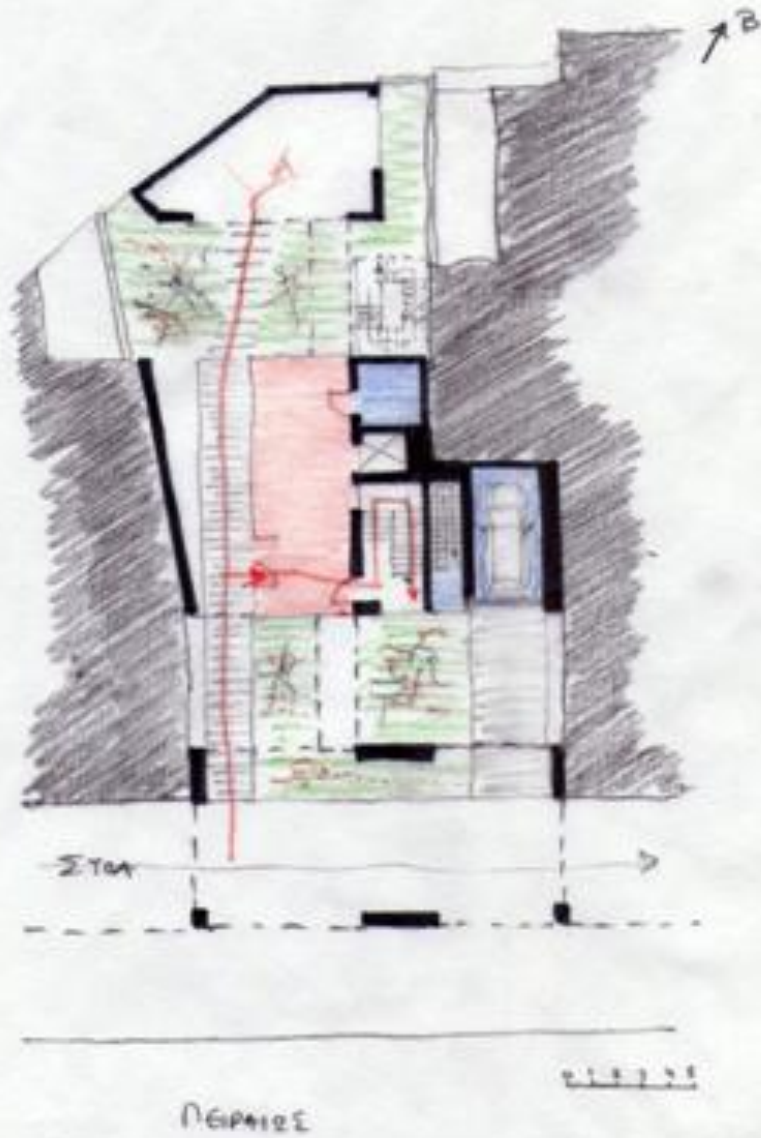

Άποψη από το εσωτερικό του "πίσω" όγκου

Οργάνωση λειτουργιών

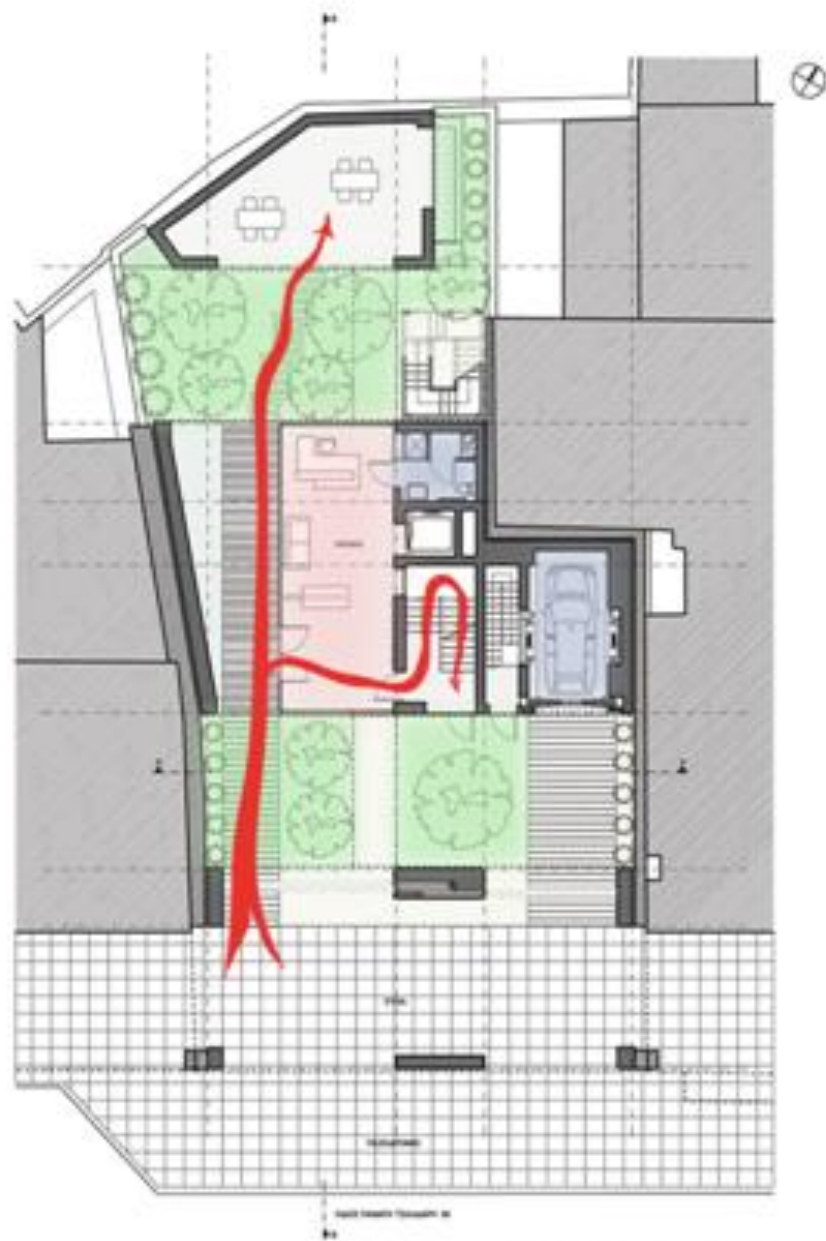
ΚΑΘΗΜΕΡΙΟΙ

ΜΑΚΡΟ ΤΥΠΙΚΟΥ ΑΦΟΤΟΥ

- ΓΡΑΦΕΙΑ: [Red box]
- ΒΟΗΘ. ΧΩΡΟΙ: [Blue box]
- ΚΙΝΗΣΗ: [Red line]
- ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΧΩΡΟΣ: [Green box]

Οργάνωση λειτουργιών

ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΩΝ

ΚΑΤΟΨΗ 5ου ΟΡΟΦΟΥ

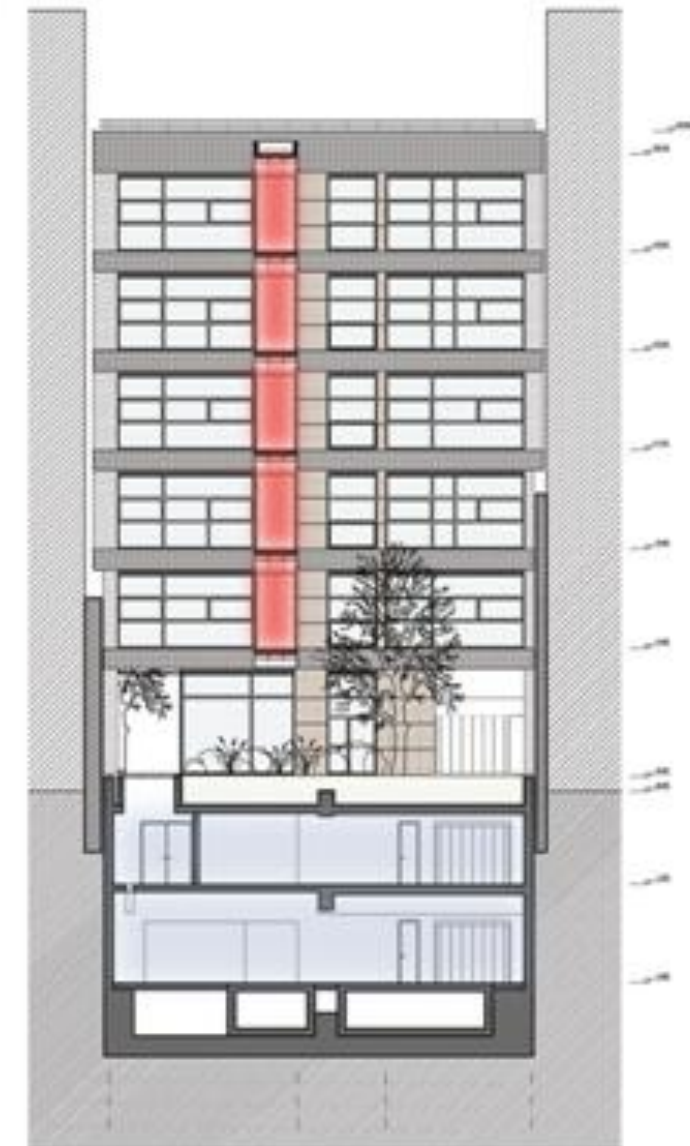
- ΓΡΑΦΕΙΑ: ■
- ΒΟΗΘ. ΧΩΡΟΙ: ■
- ΚΙΝΗΣΗ: ■
- ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΧΩΡΟΣ: ■

Οργάνωση λειτουργιών

0 1 2 3 4 5

ΔΙΑΜΗΚΗΣ ΤΟΜΗ

0 1 2 3 4 5

ΕΓΚΑΡΣΙΑ ΤΟΜΗ

- ΓΡΑΦΕΙΑ: ■
- ΒΟΗΘ. ΧΩΡΟΙ: ■
- ΚΙΝΗΣΗ: ■
- ΑΚΑΛΥΠΤΟΣ ΧΩΡΟΣ: ■

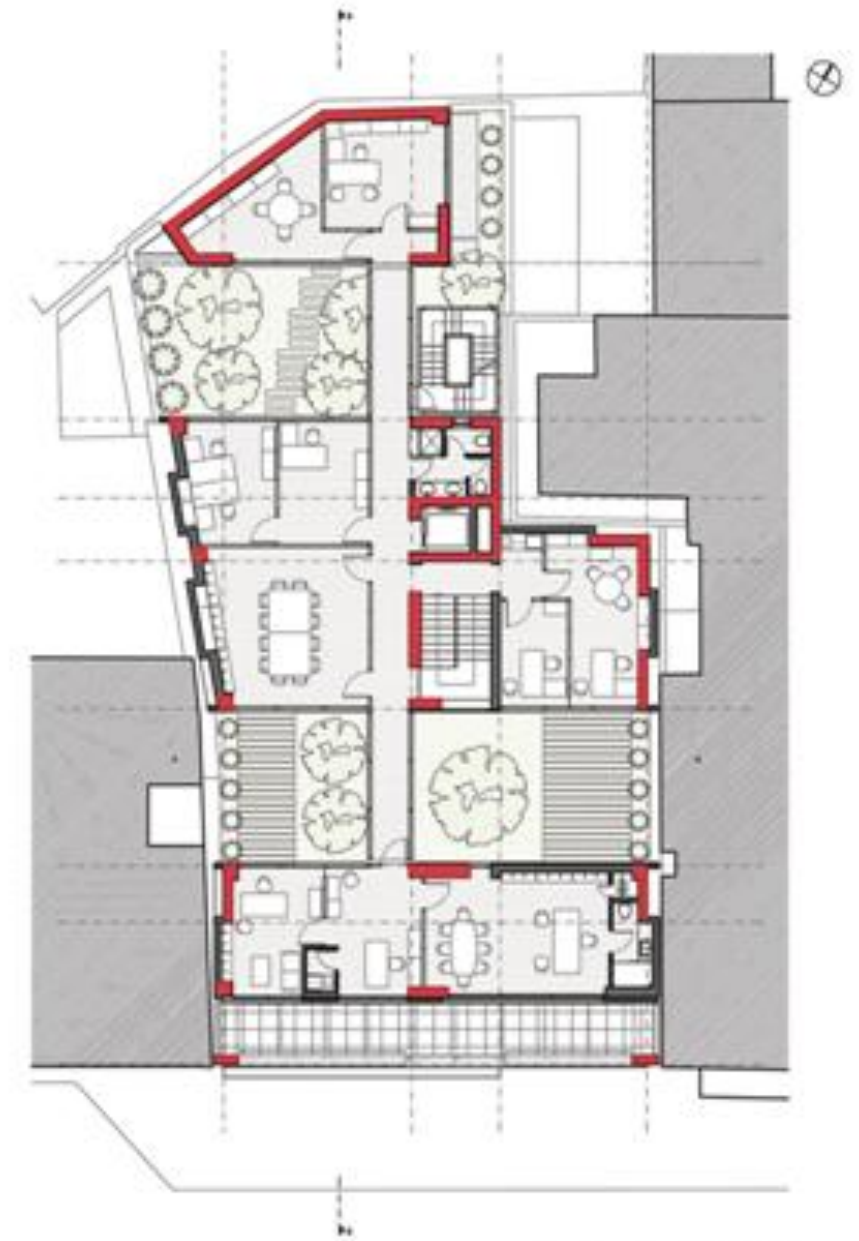
Διάταξη φέροντος οργανισμού

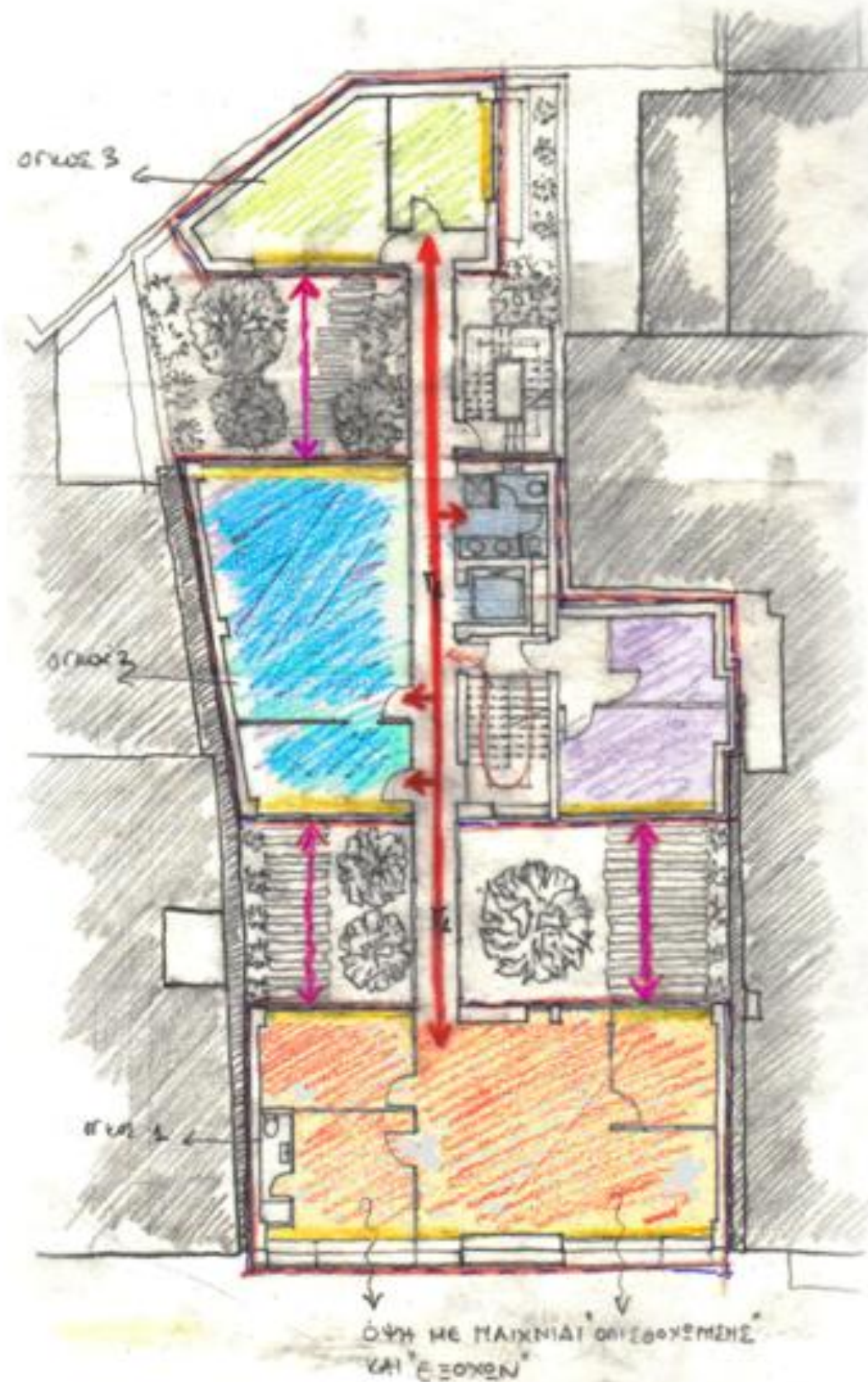
ΚΑΤΟΨΗ ΙΣΟΓΕΙΟΥ

ΚΑΤΟΨΗ ΟΡΟΦΩΝ

ΚΑΤΟΨΗ 5ου ΟΡΟΦΟΥ

Το κτίριο χαρακτηρίζεται από μια "κλιμάκωση" στην τοποθέτηση των λειτουργιών σε όγκους. Επομένως :

- █ Γραφεία που στεγάζουν τα "σημαντικότερα" τμήματα των εκδόσεων αποκτούν "πρόσωπο" στην οδό Πειραιώς.
- █ Χώροι Συγκέντρωσης
- █ Βοηθητικά γραφεία δευτερεύουσας σημασίας
Οι Χώροι αυτοί τοποθετούνται στον δεύτερο κατά σειρά όγκο του κτιρίου και εκμεταλλευόμενοι την εσωστρέφειά του αποκτούν "μέτωπο" στο "ήσυχο" και απαλλαγμένο από τη βουή της πόλης αίθριο.
- █ Βοηθητικοί Χώροι τοποθετημένοι πάνω στον άξονα κίνησης
- █ Γραφεία τριτεύουσας σημασίας. Η τοποθέτησή τους στον μικρότερο και περισσότερο απομακρυσμένο από το μέτωπο του δρόμου όγκο τους "χαρίζει" ακόμα περισσότερη ηρεμία, ενώ ταυτόχρονα μαρτυρά και το λιγότερο σημαντικό ρόλο τους.

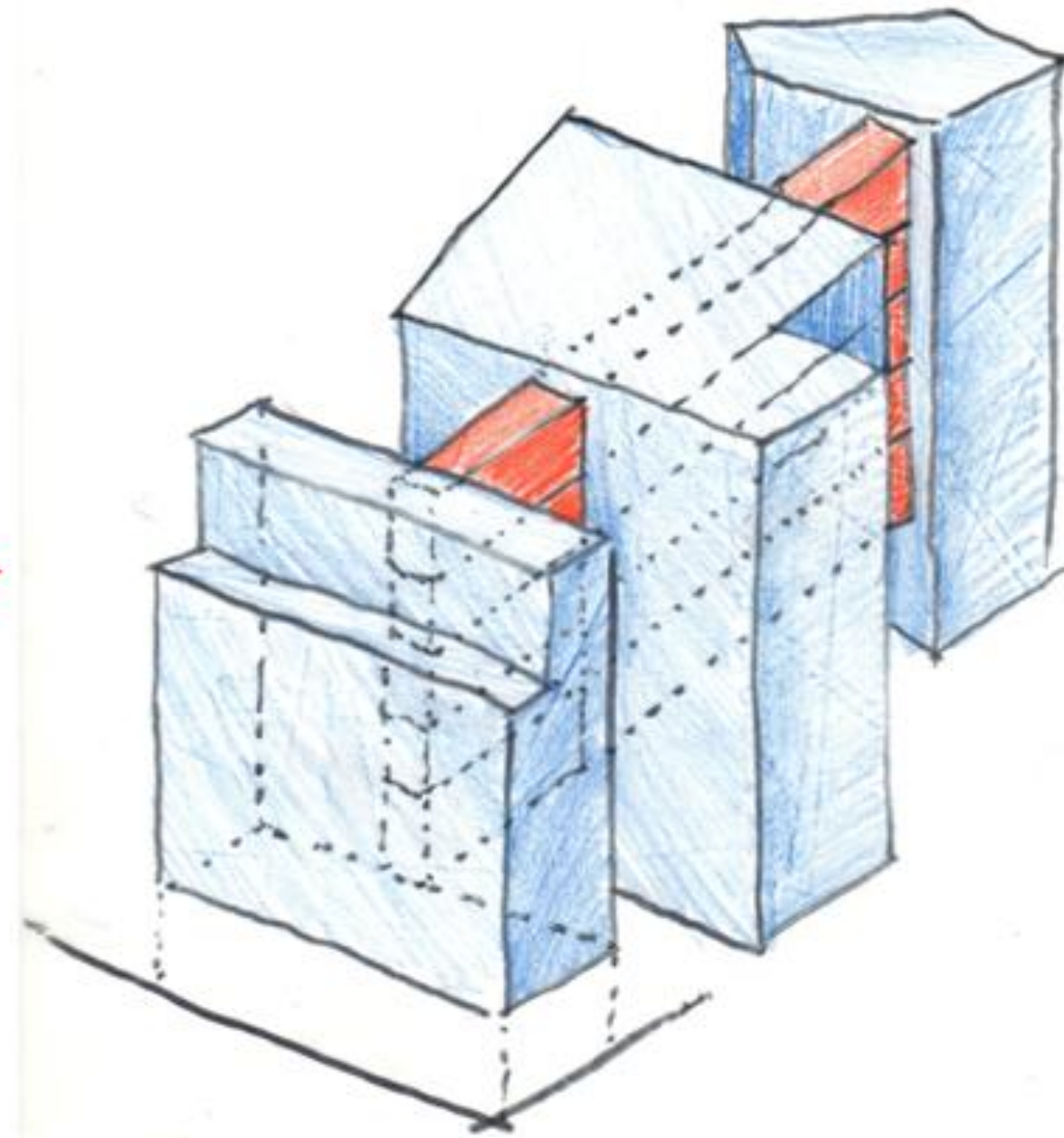
Οι υαλόφρακτες όψεις των όγκων προς το αίθριο έχουν ως αποτέλεσμα :

- █ Κάθε γραφείο, όπως φαίνεται στο σκίτσο, να φωτίζεται άμεσα μέσω τουλάχιστον μιας από των επιφανειών που το ορίζουν.
- █ Τη "διαφάνεια" που χαρακτηρίζει το κτίριο και προσφέρει την οπτική επικοινωνία των γραφείων μεταξύ τους και με το αίθριο.

Γενικό Σχόλιο

- █ Η τυπολογία που χρησιμοποιείται, δηλαδή η "διάσπαση" του κτιριολογικού προγράμματος σε 3 επί μέρους όγκους και η σύνδεσή τους με γέφυρες, εξασφαλίζει, εκτός από επαρκή φωτισμό, τη λειτουργική οργάνωση της κάτοψης και τη μέγιστη εκμετάλλευσή του διαθέσιμου χώρου. Αυτό επιτυγχάνεται καθώς η "κίνηση" σε κάθε επίπεδο καταλαμβάνει αποκλειστικά τα τετραγωνικά μέτρα της εκάστοτε γέφυρας χωρίς να "τρώει" ωφέλιμο γραφειακό χώρο από κάθε όγκο (με εξαίρεση το 2ο όγκο όπου η κίνηση ορίζει 2 διακριτές ζώνες λειτουργιών).

Μορφή του Κτιρίου - Ογκολογία

- Σύνθετη μορφή
Σύμπλεγμα 3 επιμέρους όγκων
- Μη κανονικά σχήματα όγκων
- Τα σχήματα των όγκων καθορίζονται από το μεταβαλλόμενο πλάτος οικοπέδου

"Η μορφή ακολουθεί τη λειτουργία" :

- Απλοί πρισματικοί όγκοι παραλαμβάνουν το κτιριολογικό πρόγραμμα
- Συνδεδημένες γέφυρες υποδηλώνουν και εξυπηρετούν την κίνηση στο κτίριο συνδέοντας τους επιμέρους όγκους

Μορφή του Κτιρίου - Η έκφραση της κατασκευής

- Το κτίριο ακολουθεί τη λογική της επικάλυψης
- Δεν γίνεται διαχωρισμός φερόντων - φερόμενων στοιχείων
- Ο φέρον οργανισμός αποκρύπτεται με ξύλινα πετάσματα ή χυτά υλικά
- Επιμέρους στοιχεία της κατασκευής γίνονται εμφανή (πχ μεταλλικός διάδρομος)

Ξύλινη επικάλυψη σε φέροντα στοιχεία...

... και σε μη φέροντα (πόρτα)

Χυτά υλικά (σοβάς, τσιμεντοκονία) επί φέροντος οργανισμού

Η εμφάνιση της μεταλλικής κατασκευής

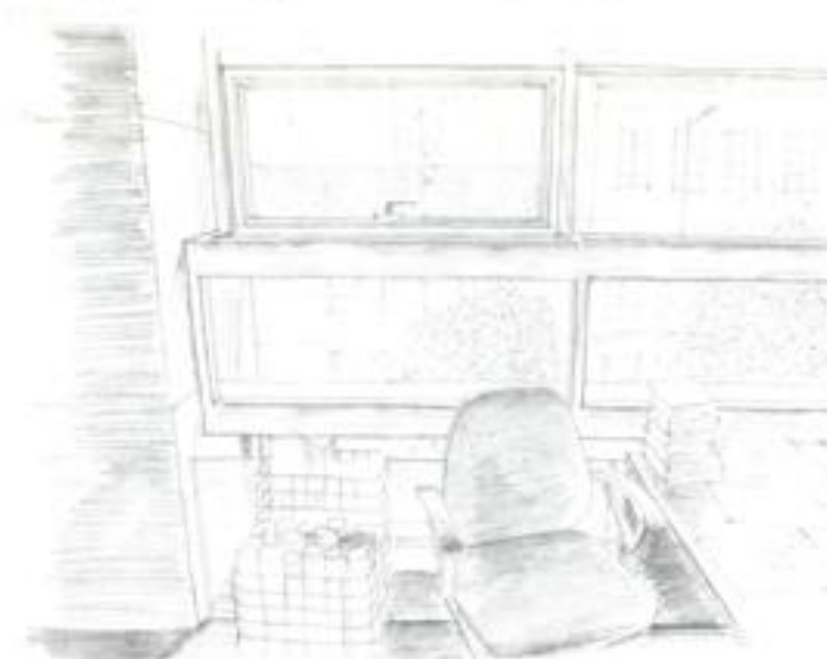
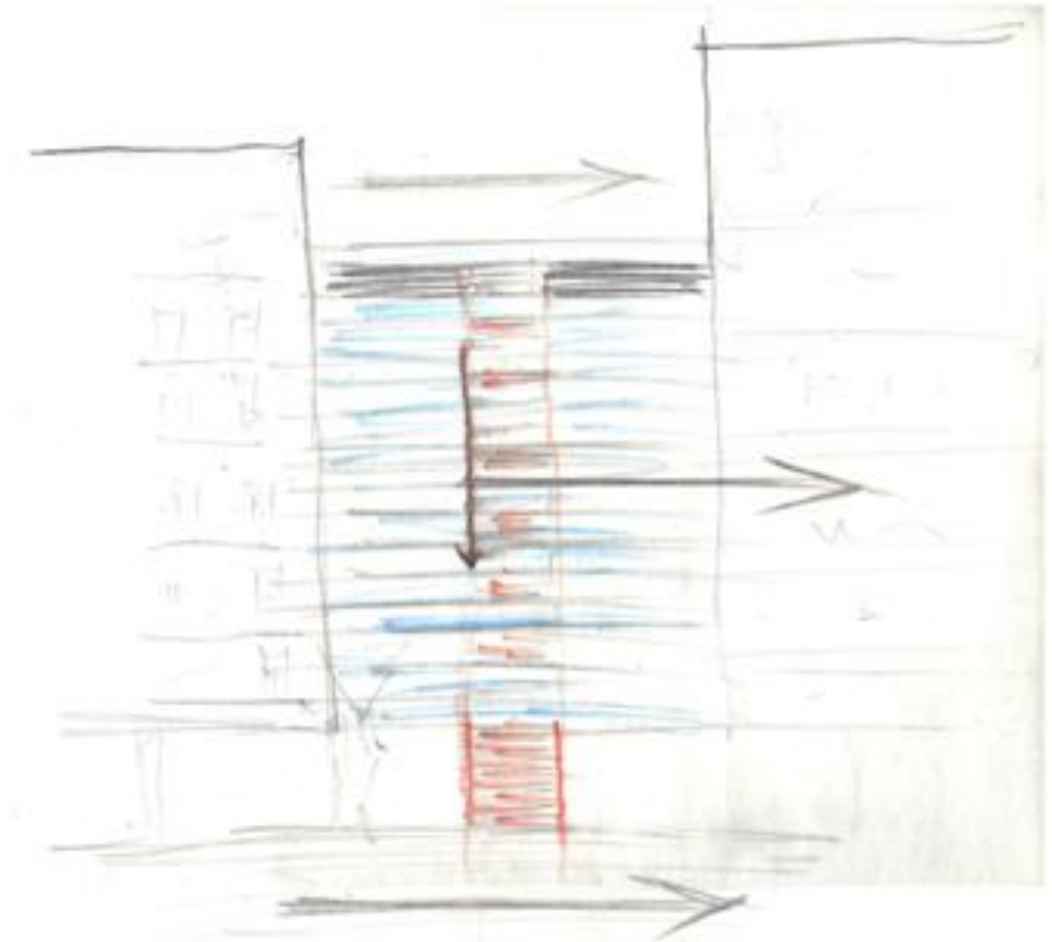
Μορφή του Κτιρίου - Τα επί μέρους μορφολογικά στοιχεία

Η όψη επί της Οδού Πειραιώς

- Μορφολογικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η μορφή της όψης του κτιρίου προς την Οδό Πειραιώς
- Η όψη καλύπτεται από υαλοστάσια που δημιουργούν αναδιπλώσεις, διαχέοντας τα όρια της όψης. Στις εξωτερικές αναδιπλώσεις τα τζάμια φέρουν αποσπάσματα από το έργο "Σειραϊκές Δομές της Μπίας Ντάβου"
- Τα υαλοστάσια αυτά "τεμαχίζουν" την όψη σε οριζόντιες "ζώνες" που μοιάζουν να "παραλαμβάνουν" τις χαράξεις των όψεων των γειτονικών κτιρίων
- Η οριζοντιότητα της όψης δημιουργεί μια δυναμική που ταιριάζει με την φορά κίνησης στην Πειραιώς
- Οι υάλινες οριζόντιες "ζώνες" είτε διασχίζουν "από άκρη σε άκρη" την όψη του κτιρίου καλύπτοντας το κάθετο φέρον στοιχείο που εμφανίζεται σε αυτή είτε διακόπτονται από αυτό και αποκαλύπτουν την ξύλινη επένδυσή του (παιχνίδι "μέσα - έξω" - διάχυση του ορίου)
- Σε περίπτωση που τα υαλοστάσια καλύπτουν τον φέρων οργανισμό αυτά είναι γαλακτωμένα
- Στον τελευταίο όροφο ο κλειστός χώρος οπισθοχωρεί δημιουργώντας ημιυπαίθριο εξώστη. Ωστόσο το στερεό ολοκληρώνεται χωρίς να εμφανιστεί ρετιρέ, παρά μια διακοπή των υαλοστασίων πριν την τελική στέψη. Παράλληλα το τοίχειο εξαυλώνεται παίρνοντας τη μορφή περσιδωτού. Ο εξώστης τελικά καλύπτεται από περσιδωτή κατασκευή
- Το αποτέλεσμα καταλήγει να είναι μια "ελαφριά", σχεδόν αιωρούμενη γυάλινη όψη στην οποία προσδίδεται το αίσθημα της στατικότητας με τον τονισμό του κατακόρυφου φέροντος στοιχείου

Η όψη επί της Οδού Πειραιώς

Το αποτέλεσμα του χειρισμού της όψης στον εσωτερικό χώρο

Μορφή του Κτιρίου - Τα επί μέρους μορφολογικά στοιχεία

Η όψη επί της Οδού Πειραιώς

"Το όριο μεταξύ ιδιωτικού και αστικού χώρου καθίσταται ασαφές, το ένα μπαίνει μέσα στο άλλο"

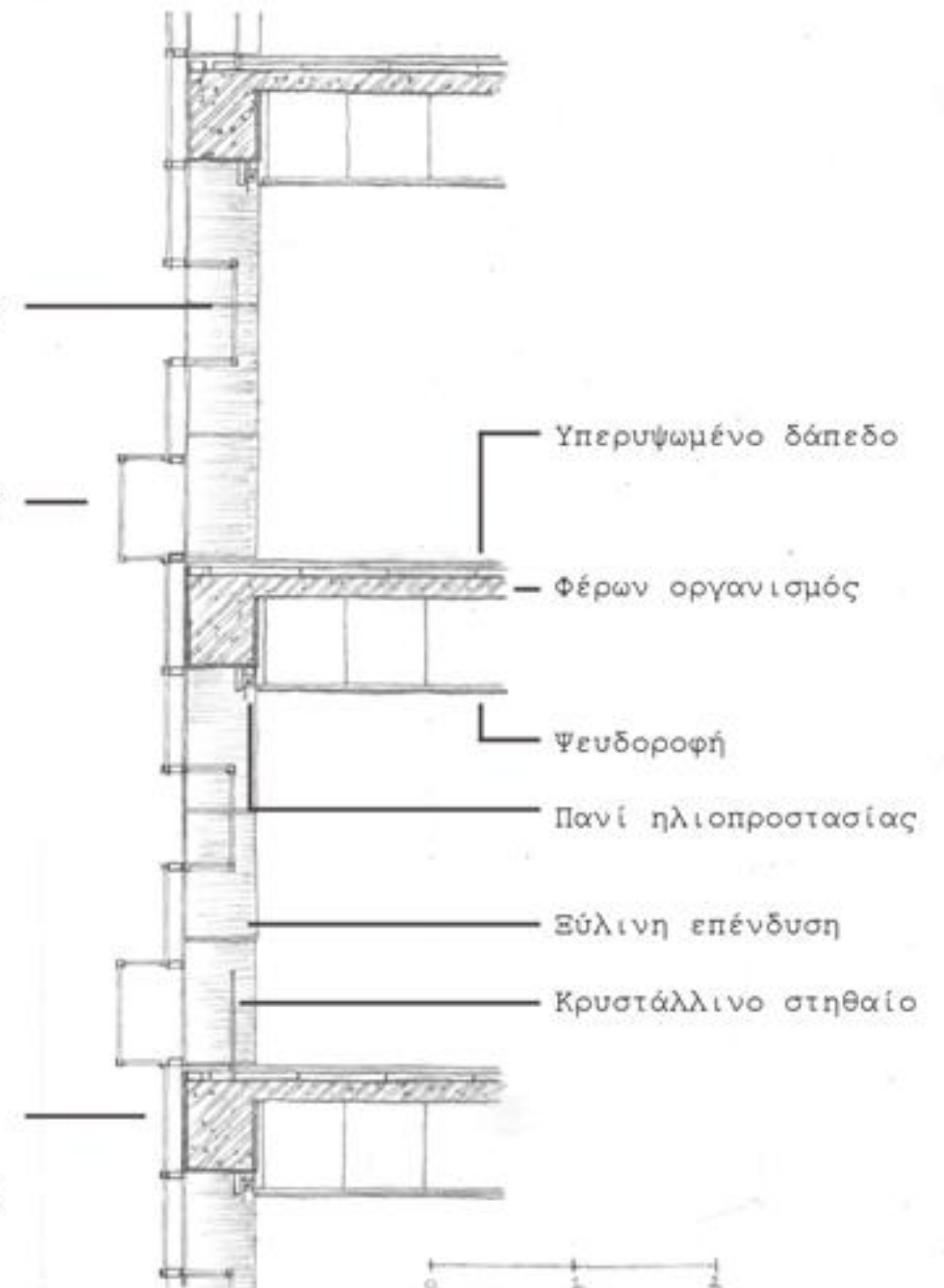

Η όψη επί της Οδού Πειραιώς

Εσοχή με ηλιοπροστατευτικό υαλοπέτασμα

Εξοχή με επιγραφή

Αμμοβολισμένο υαλοπέτασμα (καλύπτει φέρων οργανισμό)

Μορφή του Κτιρίου - Τα επί μέρους μορφολογικά στοιχεία

Οι όψεις προς τα εσωτερικά αίθρια

- Σε αντίθεση με την όψη της Πειραιώς, τα υλικά που κυριαρχούν είναι: ο γκρι σοβάς και η τσιμεντοκονία ως υλικά επικάλυψης των δοκών, το μέταλλο ως στοιχείο επικάλυψης του εσωτερικού μεταλλικού σκελετού των γεφύρων. Επανεμφανίζεται το ξύλο ως υλικό επικάλυψης των κάθετων φερόντων στοιχείων και το γυαλί στα ανοίγματα(εικ.1)
- Τα ανοίγματα στους γραφειακούς χώρους και τις γέφυρες είναι υαλόφρακτα σε όλο το ύψος τους(εικ.2)
- Ο χειρισμός των ανοιγμάτων προς τα εσωτερικά αίθρια διαφέρει ανάλογα με την λειτουργία του εσωτερικού
- Η διαφοροποίηση έγκειται στις αναλογίες των χωρισμάτων του ανοίγματος και τη πυκνότητα αυτών
- Στους γραφειακούς χώρους τα ανοίγματα έχουν περισσότερα χωρίσματα από εκείνα των γεφυρών(εικ.3 και εικ.4)
 Η διάκριση γίνεται λόγω της διαφοροποιημένης ανάγκης φυσικού αερισμού στους χώρους
 Οι βοηθητικοί χώροι έχουν ανοίγματα περιορισμένου μεγέθους για λόγους οικονομίας(εικ.1 και εικ.5)
- Στα σημεία συμβολής της μεταλλικής κατασκευής της γέφυρας και κτιριακών όγκων παρουσιάζεται συνέχεια των χαραξιών της όψης, αλλά με άλλο υλικό. Το επικαλυμμένο με τσιμεντοκονία δοκάρι συνεχίζει ως μεταλλική διατομή U, ενώ το καίτι που ορίζει τη ζώνη των σταθερών υαλοπινάκων (στηθαίο) διασχίζει περιμετρικά όλο το κτίριο(εικ.6)

εικ. 1

εικ. 2

εικ. 3

εικ. 4

εικ. 5

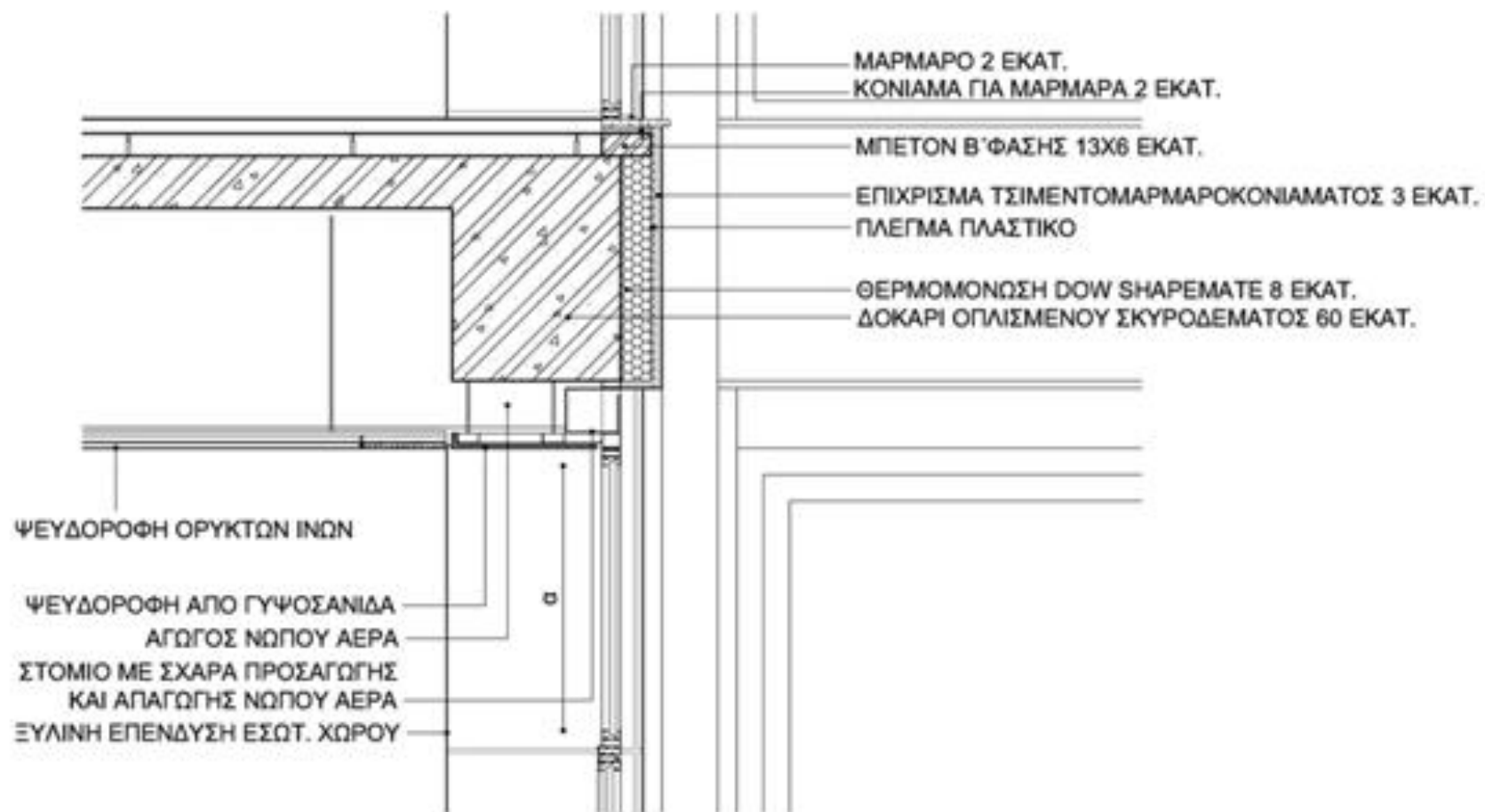

εικ. 6

Μορφή του Κτιρίου - Τα επί μέρους μορφολογικά στοιχεία

Οικοδομικές λεπτομέρειες

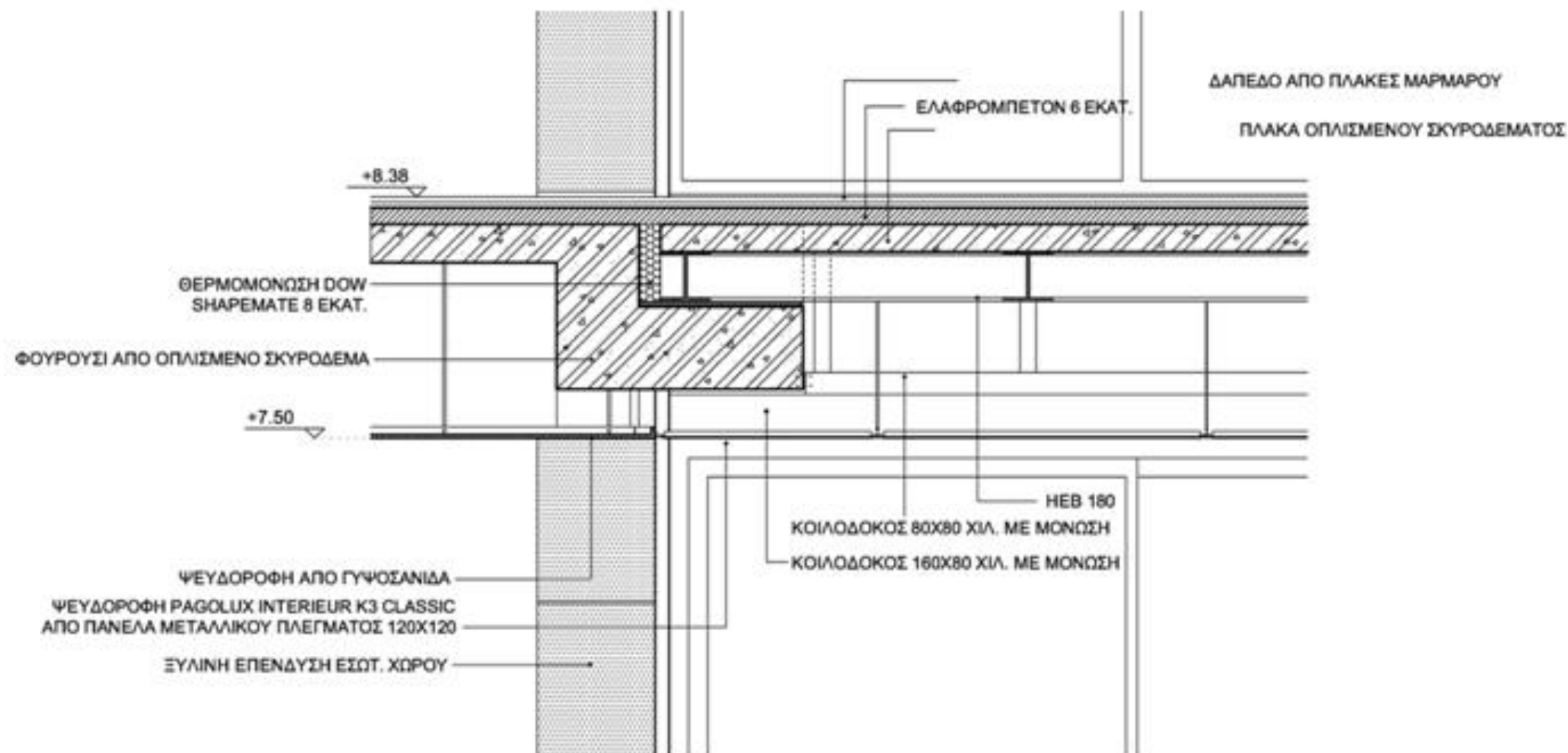
Τομή - Λεπτομέρεια στη Συμβοκή Δοκού - Υαλοστασίου

Μορφή του Κτιρίου - Τα επί μέρους μορφολογικά στοιχεία

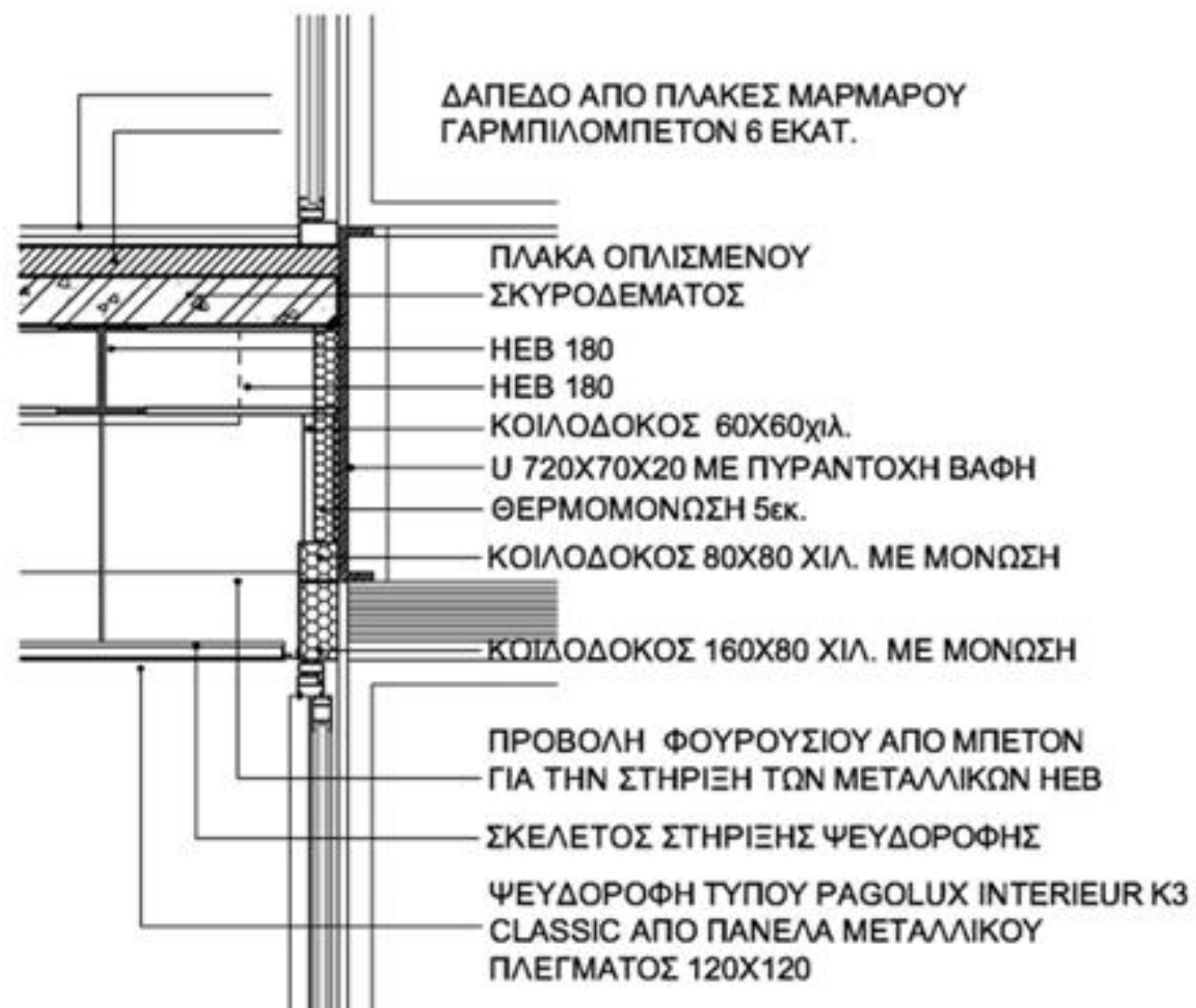
Οικοδομικές λεπτομέρειες

Λεπτομέρεια μεταλλικού διαδρόμου - Διαμήκης Τομή

Μορφή του Κτιρίου - Τα επί μέρους μορφολογικά στοιχεία
 Οικοδομικές λεπτομέρειες

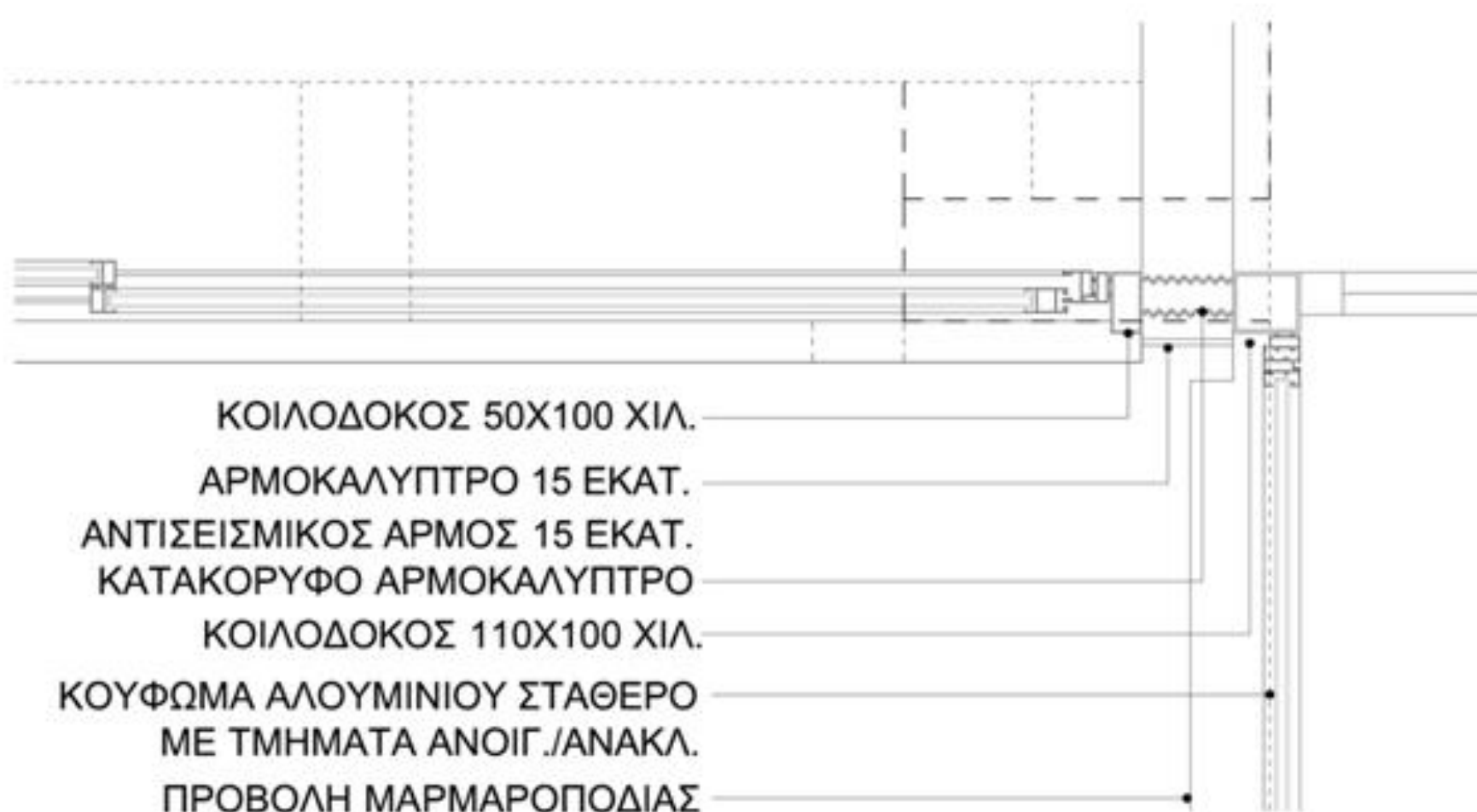
Λεπτομέρεια μεταλλικού διαδρόμου - Εγκάρσια Τομή

Μορφή του Κτιρίου - Τα επί μέρους μορφολογικά στοιχεία

Οικοδομικές λεπτομέρειες

Λεπτομέρεια μεταλλικού διαδρόμου - Κάτοψη στη συμβολή με γραφειακούς όγκους

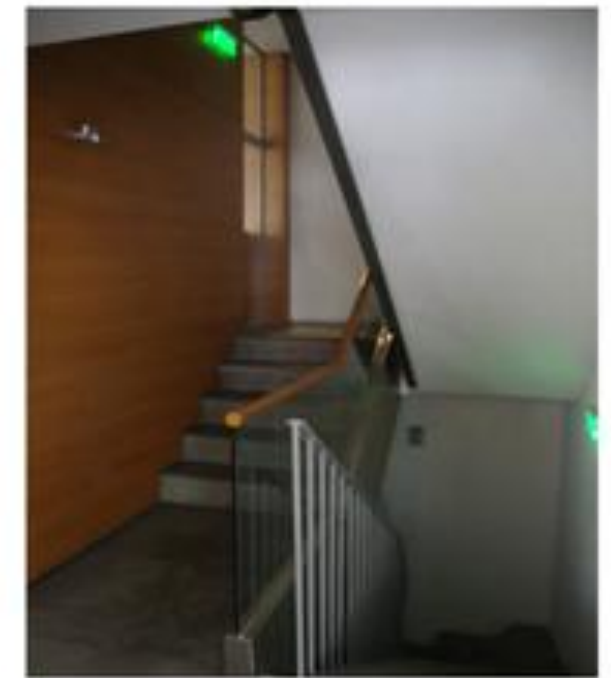

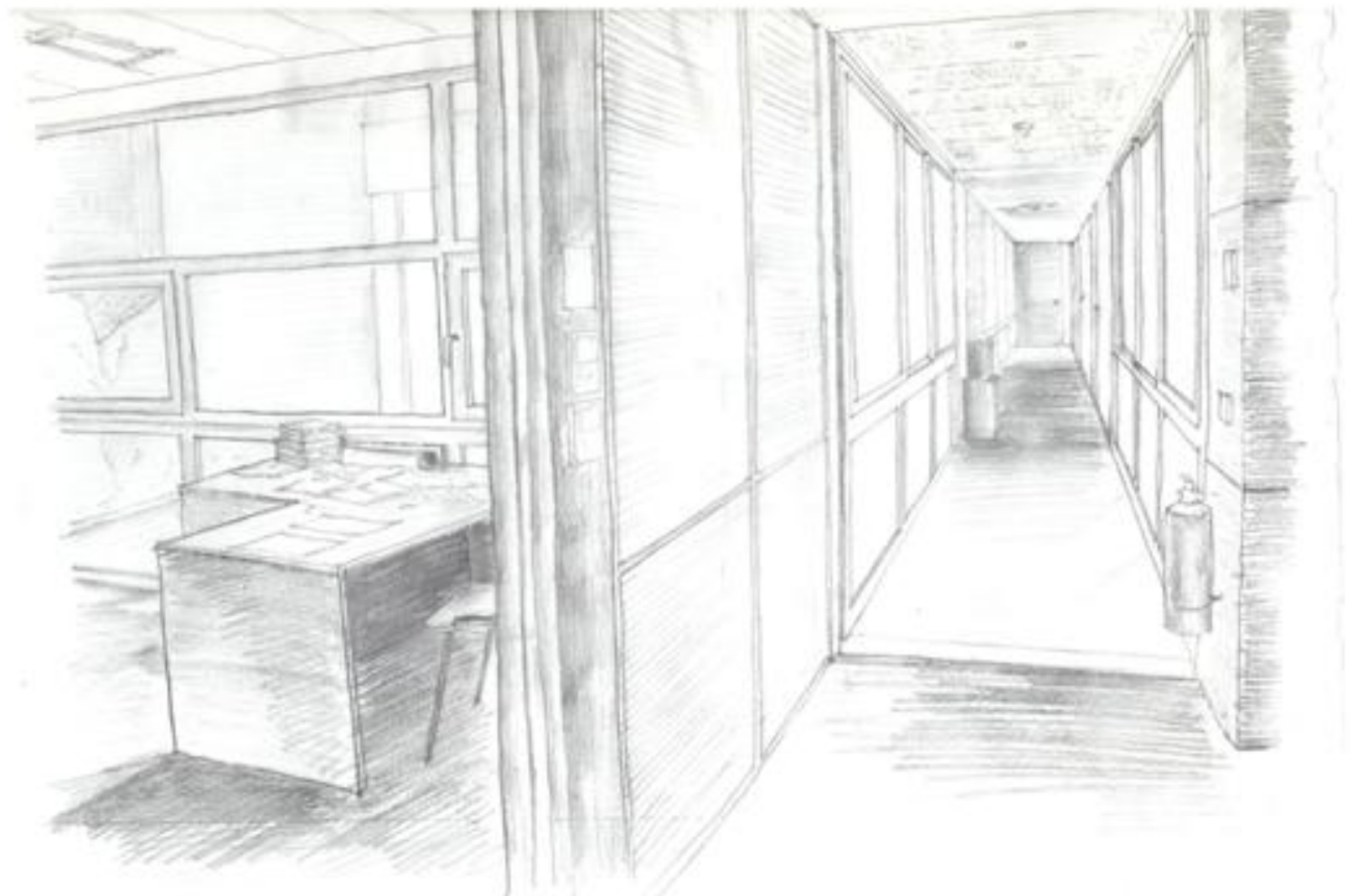
Χώροι κίνησης

Ισόγεια είσοδος

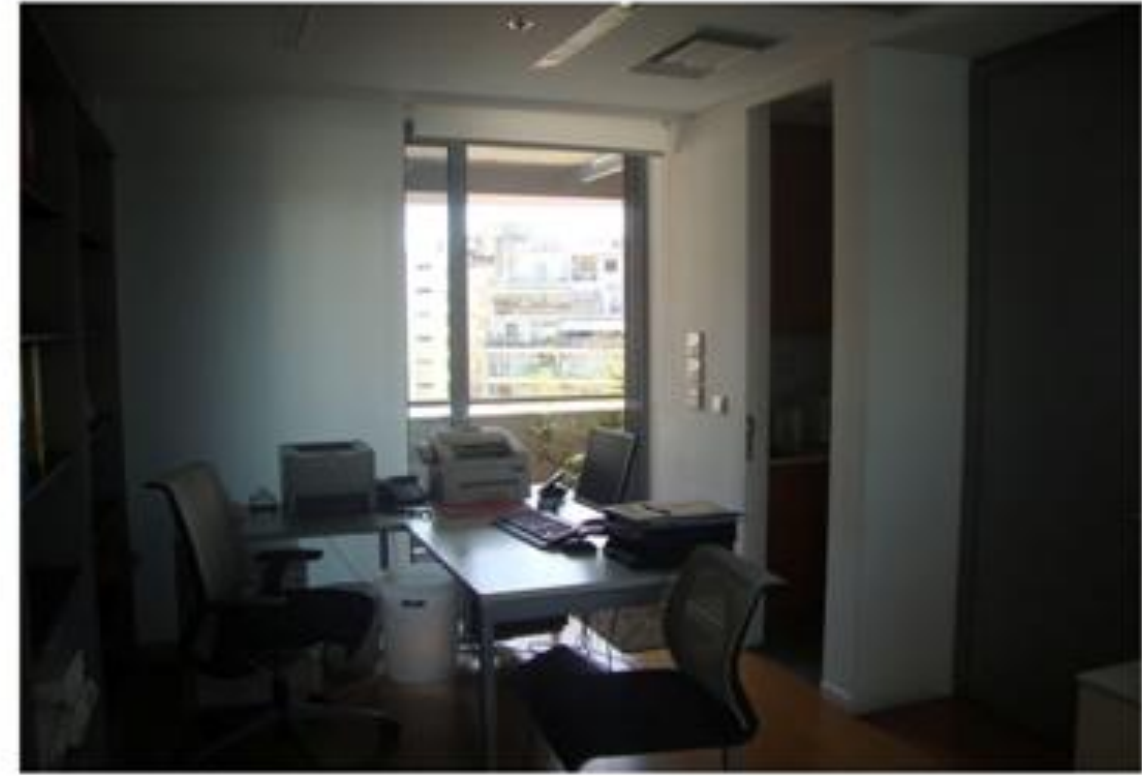

Κλιμακοστάσιο

Γ
Ρ
Α
Φ
Ε
Ι
Α
Κ
Ο
Ι

Χ
Ω
Ρ
Ο
Ι

